De geleedpotigen: insecten en andere kriebelbeestjes

Geleedpotigen omvatten o.a. de insecten, spinachtigen, kreeftachtigen en duizend - en miljoenpoten. Ze vormen met meer dan een miljoen soorten de meest diverse diergroep op aarde. Ze hebben allerlei vormen, kleuren en interessante gedragingen. Ze zijn van groot belang als bestuivers, zaadverspreiders, afvalopruimers en stapelvoedsel voor andere dieren. Toch krijgen ze zelden de waardering die ze verdienen. Tijd om ze eens van dichtbij te bekijken!

Nederlandse biodiversiteit bestaat vooral uit insecten en andere geleedpotigen. Ze worden gekenmerkt door een pantser van chitine, bestaande uit scharnierend platen en buizen. De soortenrijkste groepen zijn:
(1) insecten: landbewoners met 6 pootjes, aangepaste versies in zoet water: vlinders, kevers, wespen, vliegen, sprinkhanen en nog veel meer;
(2) kreeftachtigen: vooral zeedieren met variabele aantallen (gespleten) pootjes: krabben, kreeften en garnalen, maar ook watervlooien, zeepokken en pissebedden;
(3) duizendpootachtigen: bodemjagers en afvalopruimers met hoogstens een paar honderd pootjes: duizendpoten en miljoenpoten;
(4) spinachtigen: vooral landroofdieren met 8 pootjes: spinnen, hooiwagens, schorpioenen, mijten en een paar tropische verrassingen.

Daarnaast zijn er in de loop van de evolutie nog andere groepen geleedpotigen geweest en (helaas) uitgestorven: trilobieten, zeeschorpioenen en enorme libellen en duizendpoten. Al deze veelpoters zullen in de schijnwerpers staan, met de nadruk op soorten die in eigen huis, tuin en keuken zijn aan te treffen.

Programma:

1. Diversiteit en lichaamsbouw van geleedpotigen. Overeenkomsten en verschillen.
2. Een rondje insecten. Een overzicht van alle insectengroepen met voorbeelden uit de directe omgeving.
3. Waterinsecten. Een voorbeeld van het enorme aanpassingsvermogen van geleedpotigen.
4. Veelpoters en kreeftachtigen. Een overzicht van de duizend- en miljoenpoten, en de grote veelvormigheid van kreeftachtigen.
5. Spinnen en co. Een overzicht van de achtpoters met de nadruk op spinnen.
6. Uitgestorven geleedpotigen. Over de diversiteit van trilobieten en verschillende reuzenvormen (zeeschorpioenen, libellen, duizendpoten).

Afbeelding: Compositie Peter van Koomen.

Cursusnummer	27WV-2F15
Docent	*Peter Koomen* **Peter Koomen** studeerde biologie en werkte o.a. bij Universiteit Leiden, Naturalis BC en Natuurmuseum Fryslân. Zijn grootste belangstelling gaat uit naar spinnen, inclusief hun evolutie.
Vakgebied	Natuurwetenschap
Seizoen	2027 winter/voorjaar
Dag	Vrijdag
Inschrijven voor	vr 26 feb. 2027
Tijd	11.00-13.00
Cursusdata	05-mrt., 12-mrt., 19-mrt., 02-apr., 09-apr., 16-apr., 23-apr.
Prijs	€ 175,-
Aantal colleges	6
Werkvorm	Hoorcollege met mogelijkheid tot vragen na afloop

Cursusmateriaal	Handout wordt door de docent ter beschikking gesteld.
Opmerkingen	Powerpoint wordt digitaal ter beschikking gesteld op de site van HOVO.